

**Uitvoeringsplan
Sport & Bewegen
Delft 2018-2025**

**Bijlagen
Concept**

Bijlagen

- 1 Lijst van gesprekspersonen
- 2 Verenigingsmonitor 2018
- 3 Aandachtspunten verenigingssport
- 4 Verslagen themabijeenkomst en klankbordgroepen

Bijlage I: Lijst met gesprekspersonen

Gemeente Delft:	Mw. K. Schrederhof, portefeuillehouder sport
Sportraad van Delft:	Dhr. W. Schreuders, voorzitter
Sportraad van Delft:	Dhr. G. Heemskerk, secretaris/penningmeester
Delft voor Elkaar/ Haaglanden Beweegt:	Dhr. D. Wils, buurtsportcoach
Delft voor Elkaar/ Haaglanden Beweegt:	Dhr. S. Grasman, buurtsportcoach
Delft voor Elkaar/ Haaglanden Beweegt:	Mw. M. Deters, JOGG regisseur
Delft voor Elkaar/ Haaglanden Beweegt:	Mw. N. de Vroome, buurtsportcoach
Delft voor Elkaar/ Haaglanden Beweegt:	Dhr. L. Maria, directeur
GGD Haaglanden:	Dhr. R. Remeeus, beleidsadviseur
GGD Haaglanden:	Mw. J. van Lier, functionaris gezondheidsbevordering
AV De Koplopers:	Dhr. M. Schwartz, voorzitter
DVV Delft:	Dhr. R. van Dam, voorzitter
CKV Excelsior:	Dhr. L. van den Hooff, voorzitter
Bluebirds:	Dhr. R. van der Horst, voorzitter
Hudito:	Dhr. W. Pil, voorzitter
Bluebirds:	Dhr. R. van der Horst, voorzitter
Drijver en Partners:	Dhr. R. de Vries, adviseur
TU Delft:	Mw. N. Bulk,

Bijlage 2: Verenigingsmonitor

Verenigingsmonitor

Delft 2018

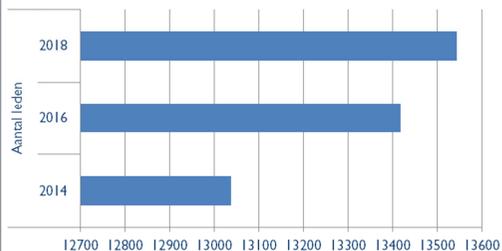
Inhoudsopgave

0	Factsheet.....	1
1	Voorwoord.....	1
2	Algemeen.....	2
3	Leden.....	3
3.1	Ledenaantal.....	3
3.2	Opbouw ledenbestand.....	3
3.3	Ledenstop.....	4
3.4	Verwachting ledental 2021.....	4
3.5	Herkomst leden.....	6
4	Kader en vrijwilligers.....	7
4.1	Werving kader.....	7
4.2	Betrokkenheid.....	8
5	Beleid.....	9
5.1	Beleidsplannen.....	9
5.2	Beleidsthema's.....	9
5.3	Financiën.....	9
5.4	Knelpunten en kansen.....	10
5.5	Ondersteuningsbehoefte.....	11
6	Maatschappelijke betrokkenheid.....	12
6.1	Doelgroepen.....	12
6.2	Verantwoordelijkheid.....	12
6.3	Samenwerking.....	13
7	Conclusies.....	14

Bijlage I: vragenlijst Verenigingsmonitor 2018

Factsheet Verenigingsmonitor Delft 2018

Ledengroei 4%

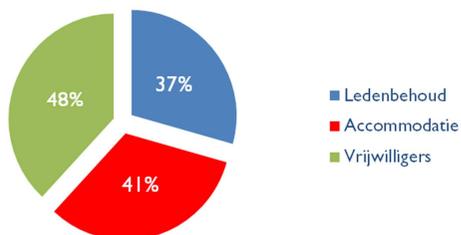

Groei?

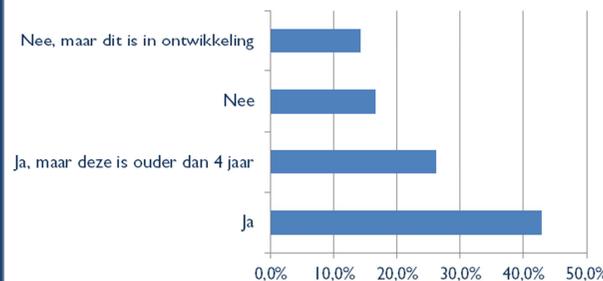
- Alleen bij 38% van de verenigingen
- Voetbal groeit niet
- 12 verenigingen verwachten verdere groei

Respons: 61%
44 verenigingen
34 sporten
13.500 leden

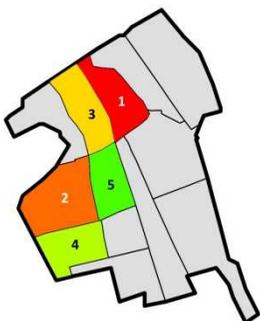
Meest genoemde knelpunten

Beschikt uw vereniging over een actueel algemeen beleidsplan voor het verenigingsbeleid?

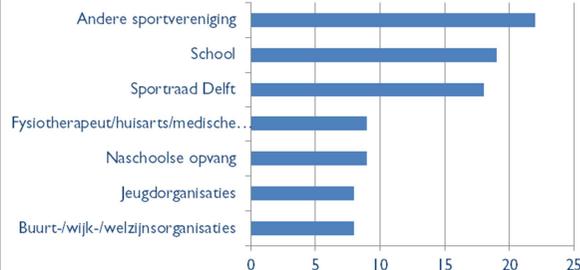
Aandeel wijken in ledenbestanden

Vrijwilligers

- 33% heeft er voldoende
- 85% heeft de 3 belangrijkste bestuursfuncties bezet.
- 25% organiseert wervingsactiviteiten voor vrijwilligers.
- 40% helpt of traint vrijwilligers bij vergroten competenties/vaardigheden.
- 40% heeft behoefte aan ondersteuning bij werving en behoud vrijwilligers.

Samenwerkingspartner

Vereniging en maatschappij

- De verenigingen voelen zich maatschappelijk verantwoordelijk.
- Minderheid van clubs (28%) zet zich actief in om specifieke doelgroepen aan zich te binden
- 25% heeft een functionaris met een portefeuille met maatschappelijke activiteiten.

Kansen (of zijn het wensen?)

- 25% ziet geen kansen of kan ze niet bedenken...
- Delft groeit
- Nieuwe doelgroepen.
- Versterken van ledenbinding.
- Verhoging prestatieniveau.

Belangrijkste beleidsthema's

Ondersteuningsbehoefte

I. Voorwoord

In de zomer van 2018 is bijgaande Verenigingsmonitor (zie bijlage I) uitgezet onder de sportverenigingen die lid zijn van de Sportraad van Delft (uitgezonderd de studentensportverenigingen). De Verenigingsmonitor is een uitgebreide vragenlijst waarin verschillende aspecten van het functioneren van een sportvereniging aan bod komen, zoals bestuur en beleid, leden, vrijwillig- en betaald kader, advies en ondersteuning, accommodatie en financiën. De Verenigingsmonitor geeft inzicht in de huidige stand van zaken binnen de georganiseerde sport in Delft. De informatie die dit oplevert, wordt gebruikt als input voor het nieuwe Uitvoeringsplan Sport 2018-2023.

In opdracht van de gemeente Delft hebben Soulconsult en Beweeg MEER Sportadvies de Verenigingsmonitor opgesteld. In samenwerking met de Sportraad van Delft en de gemeente Delft, hebben zij de vragenlijst samengesteld. Via de Sportraad van Delft is de digitale vragenlijst verspreid onder de sportverenigingen. Een beknopte samenvatting van de verkregen resultaten zijn gedeeld met de aanwezigen tijdens de Themabijeenkomst Uitvoeringsplan Sport op 19 september 2018. Vervolgens zijn alle resultaten nogmaals gecheckt en verwerkt in deze rapportage. De rapportage is opgedeeld in de bevraagde onderwerpen.

Oktober, 2018

2. Algemeen

De Verenigingsmonitor 2018 is uitgezet onder 73 sportverenigingen. Daarvan hebben 43 sportorganisaties de monitor ingevuld, wat neerkomt op een respons van 59%. Dit percentage is vergelijkbaar met de responsrate in andere gemeenten. Het eerste verzoek om de vragenlijst in te vullen is in juli 2018 door de Sportraad van Delft naar de verenigingen verzonden. Na de zomervakantie heeft de Sportraad van Delft nog enkele malen reminders verzonden. Studentenverenigingen zijn niet in het onderzoek meegenomen.

De vragenlijst is representatief voor de verenigingen die de vragenlijst hebben ingevuld. Gezien de omvang van de respons geven de resultaten een indicatief beeld van de totale stand van zaken met betrekking tot de verenigingssport in Delft. In onderstaande tabel is aangegeven welke sportorganisaties het betreft, onderverdeeld naar tak van sport, omvang en het type sport. De verdeling is als volgt: 21 binnensporten, 16 veld- / buitensporten, 4 denksporten en 2 watersporten. Gecombineerde binnen- / buitensporten worden meegerekend met de buitensport, aangezien deze verenigingen allemaal over een eigen veldaccommodatie beschikken.

Hoofdtak van sport	Sportvereniging	klein/middel/groot	Soort sport
Schaken	DCSV	<100	denksport
Fitness	ksv Sandow	<100	binnensport
Schermen	Schermervereniging Prometheus	<100	binnensport
Tafeltennis	Tafeltennisvereniging Phoenix	<100	binnensport
Handboogschieten	HBSV Reineveld	<100	binnensport
Badminton	BRC De Buitenhof	<100	binnensport
Kegelen	Delftsche Kegelbond	<100	binnensport
Handboogschieten	HBSV Willem Tell Delft	<100	binnensport
Bridge	BC Gisolf	<100	denksport
Onderwatersport	Aqua Delfia	<100	watersport
Aikido	Aikido Stichting Delft	<100	binnensport
Bridge	One Down Delft	<100	denksport
Bowlen	Bowlingvereniging 't Karrewiel Delft	101-300	binnensport
Judo	Team Gouwe Sports	101-300	binnensport
Tafeltennis	TTV DHC	101-300	binnensport
Badminton	BC Delft	101-300	binnensport
Rolstoelbasketbal	Redeoss	101-300	binnensport
Schaken	Delftse Schaakclub (DSC)	101-300	denksport
Hardlopen	DIJC Bertus	101-300	buitensport
Jeu de boules	Petanque Vereniging MIDI Delft	101-300	buitensport
Gymnastiek	Sparta Delft	101-300	buitensport
Basketbal	DAS	101-300	binnensport
Judo	Budo Gouweleeuw Delft	101-300	binnensport
Tennis	Tennisvereniging Tanthof Delft	101-300	buitensport
Korfbal	CKV Excelsior	101-300	buitensport
Turnen	Dok	101-300	binnensport
Volleybal	VVV Delta	101-300	binnensport
Voetbal	DVV Delft	>300	buitensport
Honkbal	Blue Birds	>300	buitensport
Zwemmen	Delftse Reddingsbgade	>300	watersport
Volleybal	vv Kratos '08	>300	binnensport
Hardlopen	AV De Koplopers	>300	buitensport
Voetbal	DHC	>300	buitensport
Korfbal	Fortuna/Delta Logistiek	>300	buitensport
Schaatsen	DKIJV	>300	buitensport
Voetbal	c.s. Vitesse Delft	>300	buitensport
Voetbal	DVC	>300	buitensport
Darten	Darts in Delft	>300	binnensport
Voetbal	sv DHL	>300	buitensport
Voetbal	Sv wippolder	>300	buitensport
Tennis	De Delftse Hout	>300	buitensport
Hockey	Hudito	>300	buitensport
Hockey	hockey- en tennisclub Ring Pass Delft	>300	buitensport

3. Leden

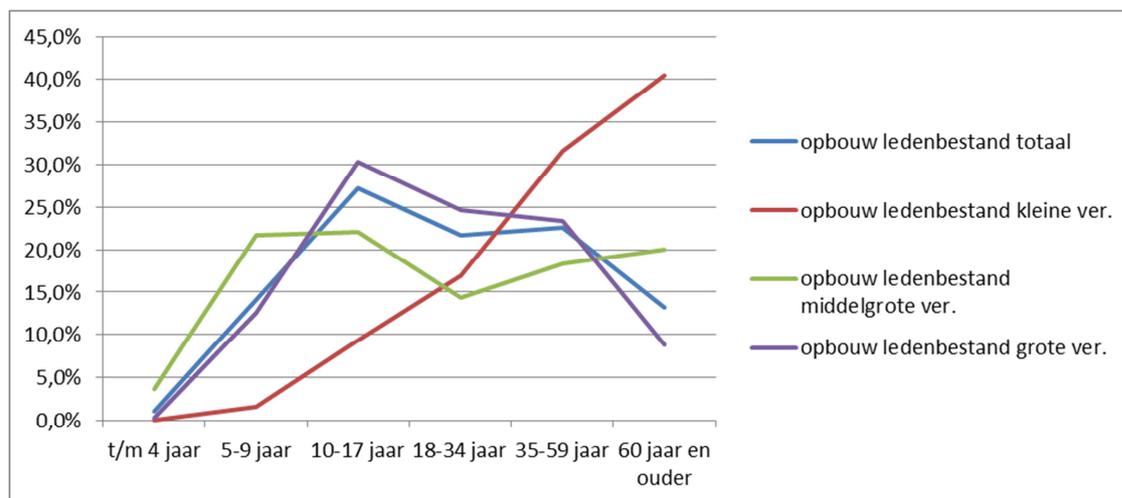
3.1 Ledenaantal

Het totale actieve, sportende ledenaantal van de ondervraagde sportorganisaties in Delft komt in 2018 uit op 13.544 leden. Dat is binnen deze onderzoekspopulatie een stijging (3,9%) ten opzichte van 2014. Ten opzichte van 2016 bedroeg de toename van het ledental 0,9%. De groei lijkt dus af te vlakken. Dat komt overeen met de gegevens uit de KISS rapportage 2016) De stijging van het aantal leden is vooral terug te zien bij de middelgrote (+8,6%) en grote sportverenigingen (+3,4%). De kleinere verenigingen namen de afgelopen vier jaar juist 8,1% in omvang af. De absolute groei komt met name op conto van de buitensporten (inclusief de gecombineerde binnen-/buitensporten). Deze groep groeide met ruim 5%. De binnensport groeide licht (0,7%). Voetbal, in omvang de grootste sport, is tussen 2014 en 2016 gegroeid. Na 2016 was juist sprake van een afname. Dit komt overeen met de landelijke trend (lidmaatschappen NOCNSF 2017).

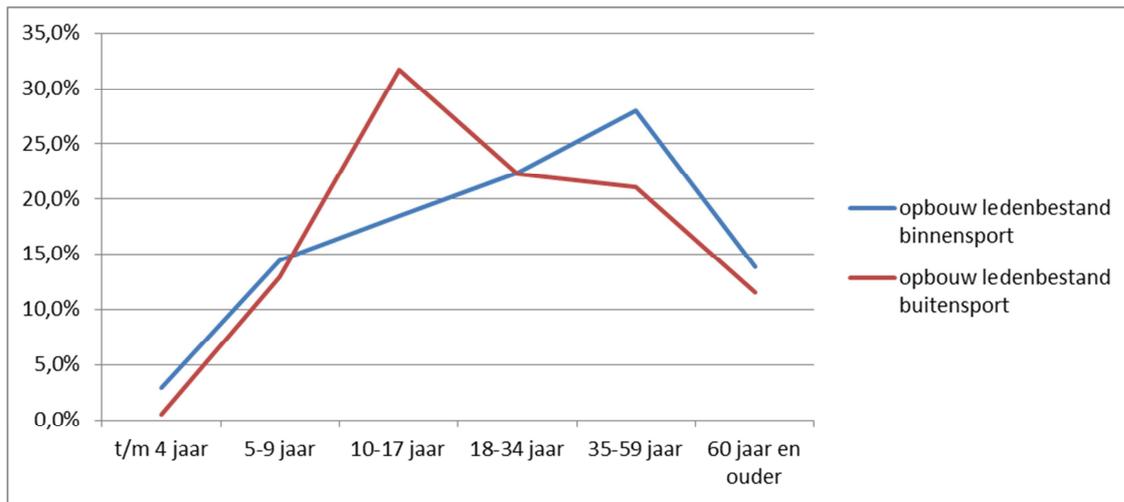
	Ledental per 1 januari			Verschil '14-'18
	2014	2016	2018	
klein (<100 leden)	726	718	667	-8,1%
middelgroot (101-300 leden)	2873	2975	3120	8,6%
groot (>300 leden)	9439	9725	9757	3,4%
denksporten	324	330	344	6,2%
watersporten	435	453	429	-1,4%
binnensporten	3086	3092	3107	0,7%
buitensporten	9193	9543	9664	5,1%
voetbal	3135	3334	3229	3,0%

3.2 Opbouw ledenbestand

Onderstaande grafiek toont de opbouw van het ledenbestand van verenigingen. Uit de grafiek blijkt dat de kleine verenigingen naar verhouding een groter aantal oudere leden hebben. Dat heeft veelal te maken met de aard van de sporten: tot de kleine verenigingen behoren bijv. bridge- en schaakverenigingen. Deze verenigingen hebben weinig jongere leden (tot welke leeftijd?). Ook de middelgrote verenigingen hebben naar verhouding minder jongere leden dan de grotere verenigingen.

De buitensportverenigingen hebben in het algemeen een groter aantal jongere leden. De binnensporten trekken vooral leden in de categorie 35-59 jaar:

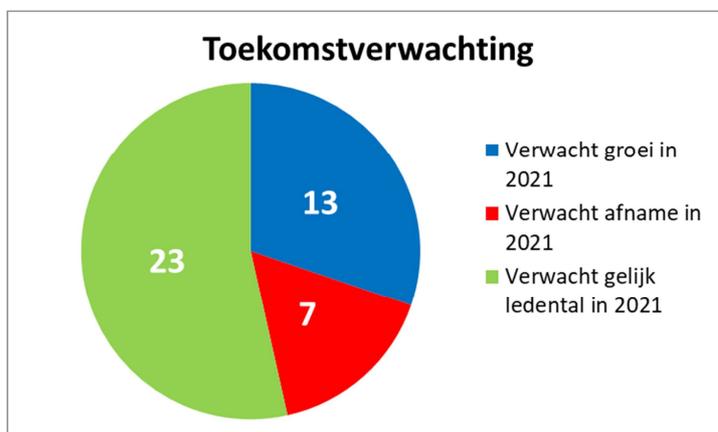

3.3 Ledenstop

Van de ondervraagde verenigingen geven zes aan een wachtlijst te hebben. Het gaat dan uitsluitend om jeugdcategorieën. De wachtlijsten doen zich voor bij de zaalsport (3), zwemsport (2) en veldsport (1).

3.4 Verwachting ledental 2021

In onderstaande grafiek is aangegeven wat de verenigingen verwachten over hun ledental in 2021. Meer dan de helft van de verenigingen verwacht in omvang gelijk te blijven, bijna een derde verwacht groei en zeven verenigingen denken te zullen krimpen.

De redenen die de clubs voor hun verwachtingen benoemen zijn divers. Ter illustratie staan hierna hun redenen weergegeven. Redenen die de respondenten noemen voor de verwachte afname zijn:

- Trend uit het verleden: “Aantal leden ging afgelopen jaren alleen maar omlaag; waarschijnlijk redder we het niet als club”; “Het afgelopen jaar is het ledenaantal ongeveer gelijk gebleven, maar hiervoor hebben wij veel daling gehad (50% in 10 jaar)”;
- Maatschappelijke trend, minder binding met vereniging: “Sporters zijn niet meer zo dedicated naar een vereniging”; “Wij verwachten dat er een dalend aantal mensen zich verbinden aan een vereniging”;
- Locatie-afhankelijkheid: “Alleen tennisverenigingen in de nabijheid waarvan een nieuwbouwwijk wordt geplaatst groeien, en dat is bij ons niet het geval”;
- Moeite met doelgroep binden: “Onvoldoende aanwas jongeren”.

Redenen die de respondenten noemen om een stabiel blijven ledental te verwachten:

- Doorzetten trend: “De schatting is dat ons ledenaantal zo tussen de 30 a 40 blijft”; “harde vaste kern van leden, langdurige banden, rustige groei”; “trend van de laatste jaren”; “We zijn al jaren een stabiele club met een groot aantal actieve leden en veel verschillende activiteiten die voor veel mensen interessant zijn”; “Gezien de beperkte zaalruimte, zijn er niet veel mogelijkheden tot groei”; “We zijn al enige jaren ongeveer stabiel. Tanthof en Voorhof zijn geen groeiwijken”;
- Accommodatiebeperkingen: “Het formaat van onze accommodatie staat geen structurele groei toe”; “De vereniging zit 'vol', we hebben een wachtlijst, maar kunnen simpelweg niet meer mensen plaatsen omdat er geen sporthal is met capaciteit hiervoor”;
- Leeftijdopbouw: “Gemiddelde leeftijd is hoog, aanwas is beperkt”;
- Organisatie: “Vrijwilligers tekort. Minder kinderen inschrijven omdat de teams niet bezet kunnen worden met coach/trainers”; “...daarnaast is het vinden van vrijwilligers lastig”; “Ook in turnen zouden we kunnen groeien maar dat lukt niet vanwege te weinig leiding”;
- Ledenwerving: “Gezien de inspanningen van onze jeugd om nieuwe leden te werven, verwachten wij dat het ledental nagenoeg gelijk zal blijven of licht zal dalen. Maar er moet wel heel veel energie ingestopt worden”;
- Gemeentebeleid: “Het ligt natuurlijk aan wat de gemeente gaat doen met het zwemonderwijs. Wanneer dit stopt, zal het leden aantal groeien, wanneer het weer opgepakt wordt, zal het ledenaantal dalen”.

Redenen die de respondenten noemen voor groei:

- Ledenwerving: “Actieve ledenwerving, contact en samenwerking met scholen, bso's, maatschappelijke instellingen (Delft voor Elkaar)”; “Er wordt fors ingezet op werving van nieuwe leden”; “Wij verwachten een lichte groei in het ledenaantal en vooral bij de jeugd t/m 12 jaar”; “Onze groei in de jeugd van de afgelopen jaren zet door en breidt zich uit naar de senioren”; “Met de komst van het beleidsplan aandacht voor ledenaantallen en speciale doelgroepen”;
- Doorzetten trend: “Inmiddels zijn we weer hersteld met groeiende trend”;
- Accommodatie: “... Bovendien streven we naar een eigen accommodatie. Daar gaat wervende invloed van uit”;
- Eigen beleid: “Gekozen voor bewuste tijdelijke terugloop van aantallen teams en leden om het verenigingsgevoel opnieuw te versterken en de bereidheid tot vrijwilligerswerk te vergroten en notoire dissonanten (gedrag, wanbetaling) te doen verdwijnen, kostenreductie en hiermee ook de financiële positie beter op orde te krijgen”;
- Marktonderzoek: “De KNHB heeft onderzoek gedaan naar potentiële ledengroei en die geraamd op een kleine 500 hockeyers voor deze regio”;
- Bevolkingstoename: “Vanwege de realisatie van nieuwbouwwijken in de omgeving”.

Veelal worden trends uit het verleden benoemd. Slechts weinig verenigingen geven aan zelf te sturen op een bepaalde omvang en daarbij trends of andere factoren te benutten. We zien dat laatste vooral bij de groeiende verenigingen terug.

3.5 Herkomst leden

In de vragenlijst is aan de verenigingen de vraag gesteld om aan te geven uit welke vijf wijken of gemeenten de meeste van hun leden afkomstig zijn. Dat levert het volgende overzicht op:

De tabel toont dat de wijk Binnenstad voor 20 verenigingen één van de belangrijkste voedingsgebieden is. De herkomst van de leden is afhankelijk van een aantal factoren, zoals ligging van de vereniging en sporttak. De (buitensport)verenigingen aan de oostzijde van Delft (Brasserskade, Biesland, Wippolder) hebben Delfgauw en Den Haag (Ypenburg) als belangrijkste herkomstgebieden. Buitenhof en Voorhof nemen bij hen een marginale plaats in.

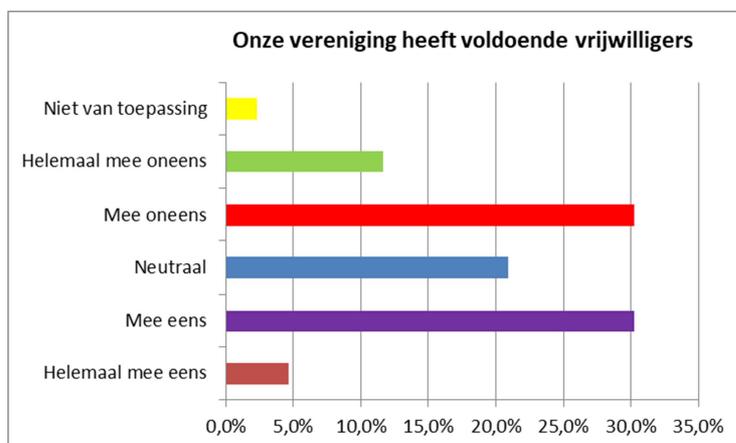
Opvallend is dat de aandachtswijken Buitenhof en Voorhof zo'n belangrijke herkomstgebieden van leden zijn. Van de 19 verenigingen die in Buitenhof een belangrijk herkomstgebied hebben, behoren er zeven tot de buitensportverenigingen, waarvan één voetbalvereniging. De wijk is levert voor een aantal verenigingen relatief veel leden. Dat wil niet zeggen dat het met de sportdeelname in deze wijken wel goed zit. Volgens de KISS gegevens van NOC*NSF (2017) kennen Deze twee wijken kennen dan ook de laagste georganiseerde sportdeelname in Delft.

Herkomst leden	Aantal verenigingen
Delft	
Binnenstad	20
Tanthof West	19
Buitenhof	19
Hof van Delft	17
Voordijkshoorn	14
Tanthof Oost	14
Voorhof	14
Vrijenban	11
Wippolder	9
Schieweg	2
Delftse Hout	1
Abtswoude	1
Andere gemeenten/kernen	
Delfgauw	11
Den Haag	11
Den Hoorn	6
Rijswijk	5
Overig	5
Nootdorp	3
Pijnacker	2
Schipluiden	1
Rotterdam	1

4. Kader en vrijwilligers

Landelijk gezien zijn kader en vrijwilligers benoemd als belangrijke aandachtspunten.

Er zijn meer verenigingen met onvoldoende vrijwilligers (42%) dan vereniging die wel voldoende vrijwilligers hebben (35%). De cijfers komen redelijk overeen met de uitkomsten van de vitaliteitsscan van Delft voor Elkaar onder alle vrijwilligersorganisaties. Daarin geeft 38% aan voldoende vrijwilligers te hebben, 63% onvoldoende. De omvang van de vereniging lijkt geen invloed te hebben op het wel of niet over voldoende vrijwilligers beschikken. De percentages van kleine, middelgrote en grote verenigingen ontlopen elkaar nauwelijks.

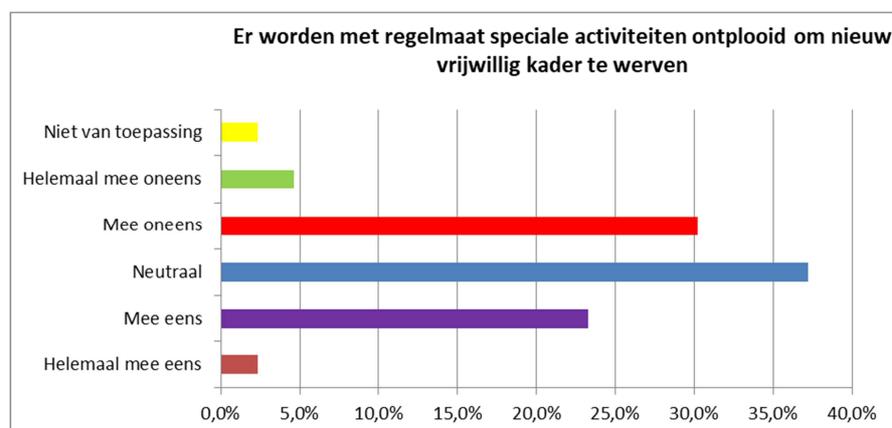

Volgens landelijk onderzoek en de vitaliteitsscan van Delft voor Elkaar zijn bestuursfuncties moeilijk in te vullen zijn. Echter, op dit moment zijn bij de meeste Delftse sportverenigingen in dit onderzoek de basisfuncties voorzitter, penningmeester en secretaris ingevuld (84%).

Over de onderlinge samenwerking tussen bestuur, commissies en vrijwilligers zijn de meeste verenigingen tevreden (79%). Volgens de meeste respondenten (72%) zijn de functies, taken en verantwoordelijkheden voor alle vrijwilligers helder. Bij 83% van de verenigingen doen de vrijwilligers hun werk in de regel met plezier. Van de verenigingen verzorgt ruim een derde cursussen, trainingen of informatiebijeenkomsten voor vrijwilligers om hun kennis of vaardigheden te vergroten. Natuurlijk hangt dit mede af van de aard van de werkzaamheden en de competenties die de vrijwilligers al bezitten. De noodzaak is niet altijd aanwezig.

4.1 Werving kader

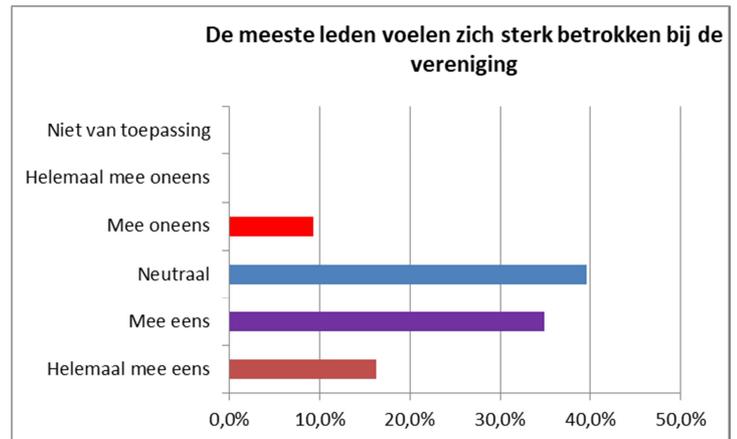
Natuurlijk heeft werving van kader de aandacht van alle verenigingen. Vooral interne contacten worden hiervoor aangewend. Een kwart organiseert met regelmaat speciale activiteiten voor de werving van kader.

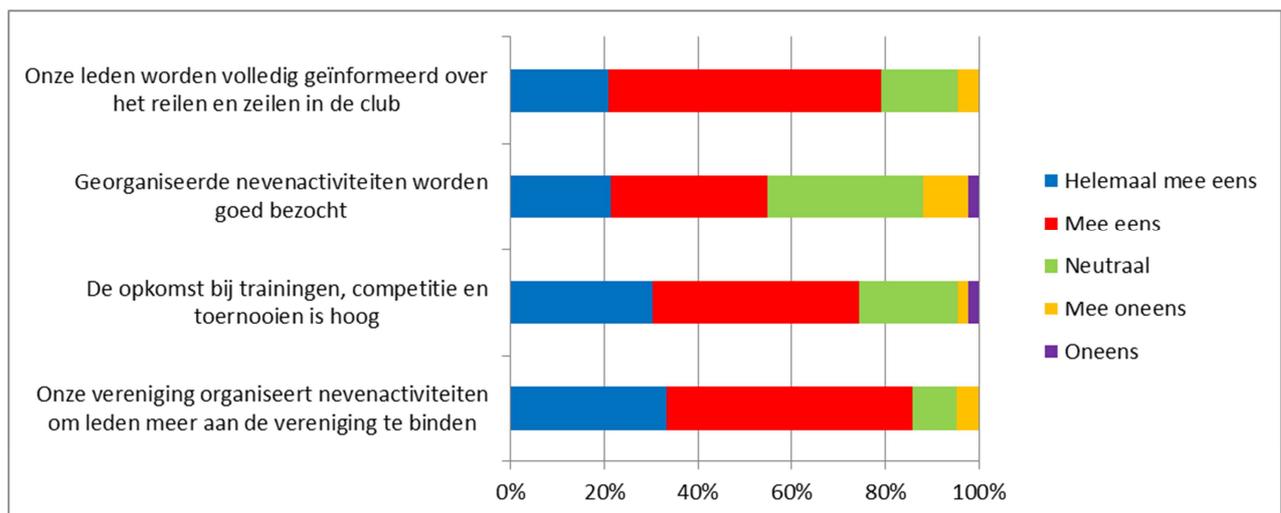
4.2 Betrokkenheid

Van de respondenten vindt de helft dat de meeste leden zich sterk betrokken voelen bij hun vereniging.

Er lijkt samenhang te zijn tussen de omvang van de vereniging en de mate van betrokkenheid. Bij kleine en middelgrote verenigingen is het percentage respondenten, dat 'mee eens' of 'helemaal mee eens' heeft ingevuld, ongeveer 60%, bij de grote verenigingen is dat 40%. Ook landelijk is bij grote verenigingen de afstand tussen organisatie en lid groter. Consumentisme (klantgedrag) neemt vaak toe als de omvang van de vereniging groter is. Het vinden van vrijwilligers hangt daar ook mee samen. Toch zijn er geen verschillen tussen kleine en grote verenigingen als het om (on)voldoende vrijwilligers gaat.

De onderstaande stellingen zijn indicatoren voor de betrokkenheid. Uit de antwoorden blijkt dat bij veel verenigingen de betrokkenheid voldoende tot goed is.

5. Beleid

In dit hoofdstuk gaat de aandacht uit naar beleid (beleidsplannen, speerpunten), financiën, ervaren knelpunten en samenwerking.

5.1 Beleidsplannen

Er zijn maar weinig (zeven) verenigingen zonder beleidsplan. Achttien verenigingen beschikken over een actueel beleidsplan, elf hebben een verouderd plan en zes zijn er nog mee bezig. De meeste verenigingen (20) hebben hun plannen zelfstandig opgesteld. Als verenigingen zich laten begeleiden bij het opstellen van een beleidsplan, doen ze dat vooral (11x) met hulp van hun sportbond. Ook sportservice-instanties als Haaglanden Beweegt (1x) en Sportservice Zuid-Holland (1x) zijn genoemd als ondersteuner. Verder is hierbij twee keer de gemeente genoemd.

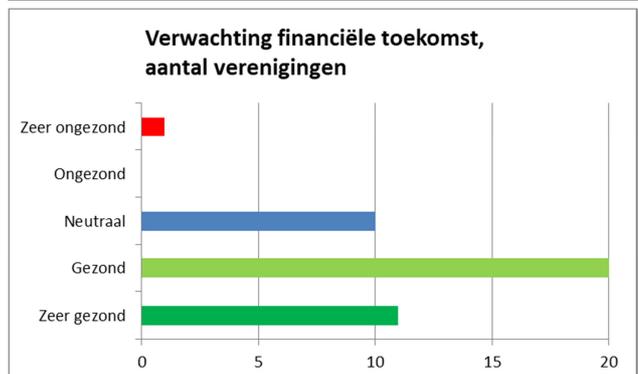
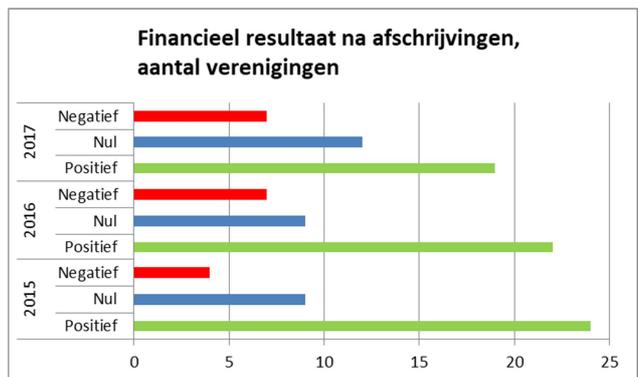
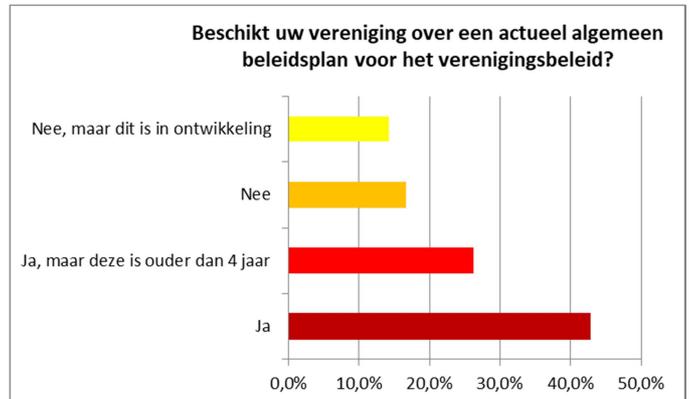
5.2 Beleidsthema's

De onderwerpen die het meest worden opgenomen in de beleidsstukken zijn sporttechnische zaken (25x), ledenwerving en/of ledenbehoud (23x), normen en waarden (22x), jeugdbeleid (21x), vrijwilligersbeleid (20x) en de accommodatie (19x).

5.3 Financiën

In de tabel hiernaast is te zien dat steeds minder verenigingen een positief financieel resultaat boeken. Die afname is vooral te zien bij de middelgrote verenigingen. Het aantal verenigingen met een negatief resultaat is toegenomen van vier naar zeven. Daarvan zijn er twee grote verenigingen en één middelgrote. Er is in dit opzicht nauwelijks verschil op te merken tussen binnen- en buitensportverenigingen.

Voor de komende jaren zijn de meeste verenigingen (31) positief gestemd. Slechts één kleine vereniging is somber over haar financiële toekomst.

5.4 Knelpunten en kansen

In de verenigingsmonitor is gevraagd naar de drie grootste knelpunten en/of bedreigingen die verenigingen ervaren. In onderstaande tabel zijn deze knelpunten en/of bedreigingen weergegeven. Daarbij zijn de volgende antwoorden opgetekend:

Knelpunt of bedreiging	Aantal keer genoemd
Tekort aan/beschikbaarheid van (competente) vrijwilligers	19
Accommodatie: capaciteit/beschikbaarheid	13
Accommodatie: kwaliteit/bereikbaarheid/geschiktheid	6
Leden: behoud	8
Leden: vergrijzing ledenbestand	4
Leden: betrokkenheid, consumentisme	4
Financiën: meer kosten, vinden sponsors, betaalbaarheid	4
Demografie: vergrijzing	2
Beleid horeca	2
Intern: communicatie, groepjesvorming, professionalisering, concurrentie, veiligheid tijdens trainingen	Alle 1 keer genoemd
Overige: "Terugtrekkende houdingen van alle overheden en zeker omdat hier een maatschappelijke functie betreft. Dat doe je samen!"	

De vrijwilligersproblematiek en de accommodatieknelpunten zijn veruit als meeste genoemd. Ook ledenbehoud en wat daarmee samenhangt staat hoog op de knelpuntenlijst. Andere aspecten komen minder prominent naar voren.

Kans of ontwikkeling	Aantal keer genoemd
Accommodatie: uitbreiding of verbetering	9
Accommodatie: medegebruik anderen	4
Activiteiten: nieuwe of andere activiteiten	7
Activiteiten: verbeteren sportprestaties	3
Leden: doorzetten groei	6
Leden: nieuwe doelgroepen	5
Leden: vergroten betrokkenheid	4
Vrijwilligers: toename	1
Financiën: verbetering	2
Demografie: groei Delft	3
Overige: betere economische situatie, behouden stabiliteit, doen waar je goed in bent, afhankelijkheid prestaties NL topsporters	

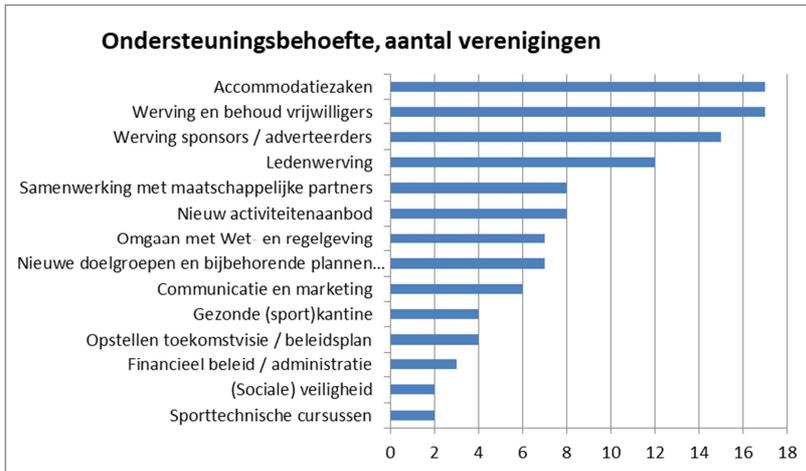
Kansen zien de verenigingen vooral op drie aspecten:

- Meer en betere accommodaties, maar ook in een betere bezetting. Daarbij geeft een aantal verenigingen aan kansen te zien in samenwerking met andere verenigingen en maatschappelijke organisaties.
- Ledenbehoud en –werving: de recente groei zet door, kansen om nieuwe doelgroepen aan te spreken en versterken van de verenigingscultuur – meer leden betrokken zien te krijgen.
- Een breder activiteitenpallet: nieuwe activiteiten (gericht op andere doelgroepen) of andere sporten naast de eigen sport. Daarnaast een hoger prestatieniveau (promotie)

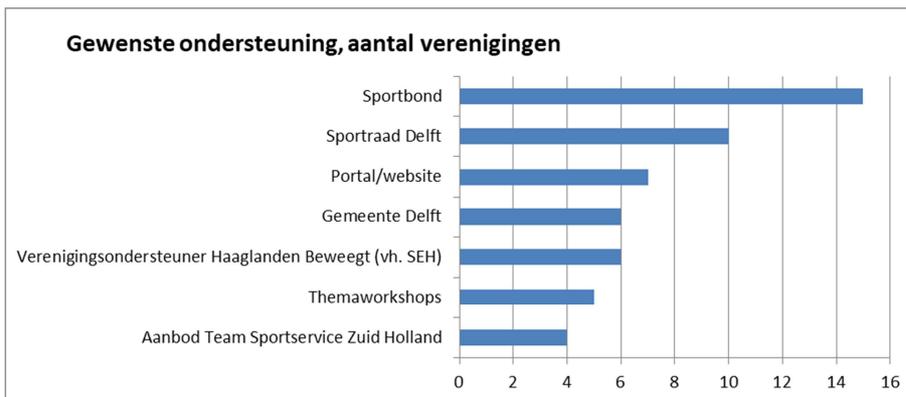
Opvallend is dat het oplossen van de vrijwilligersproblematiek hier nauwelijks is genoemd. Daar zit juist het grootste knelpunt, samen met de accommodatieproblematiek. Het lijkt of de vrijwilligersproblematiek als een gegeven wordt beschouwd.

5.5 Ondersteuningsbehoefte

De ondersteuningsbehoefte die de verenigingen hebben, heeft vooral betrekking op de thema's accommodatie, vrijwilligers, ledenwerving en sponsorwerving. Eerder in deze rapportage kwamen deze thema's al terug bij de knelpunten.

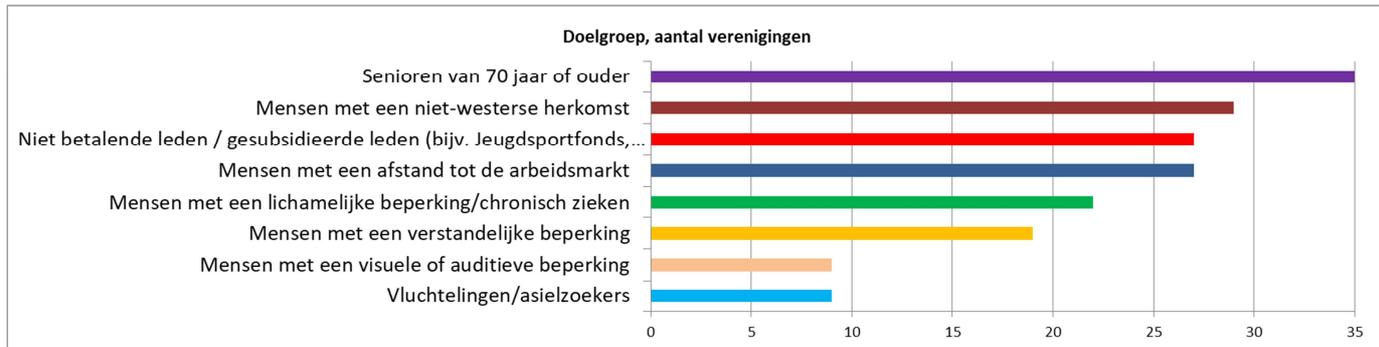
De verenigingen is ook gevraagd van wie zij graag de ondersteuning ontvangen. Daarvoor richten zij zich met name op de sportbond. Daarna volgen de Sportraad van Delft en een portal/website. Zes verenigingen hebben in de categorie 'anders, nl.:' de gemeente Delft genoemd, evenveel als Haaglanden Beweegt.

6. Maatschappelijke betrokkenheid

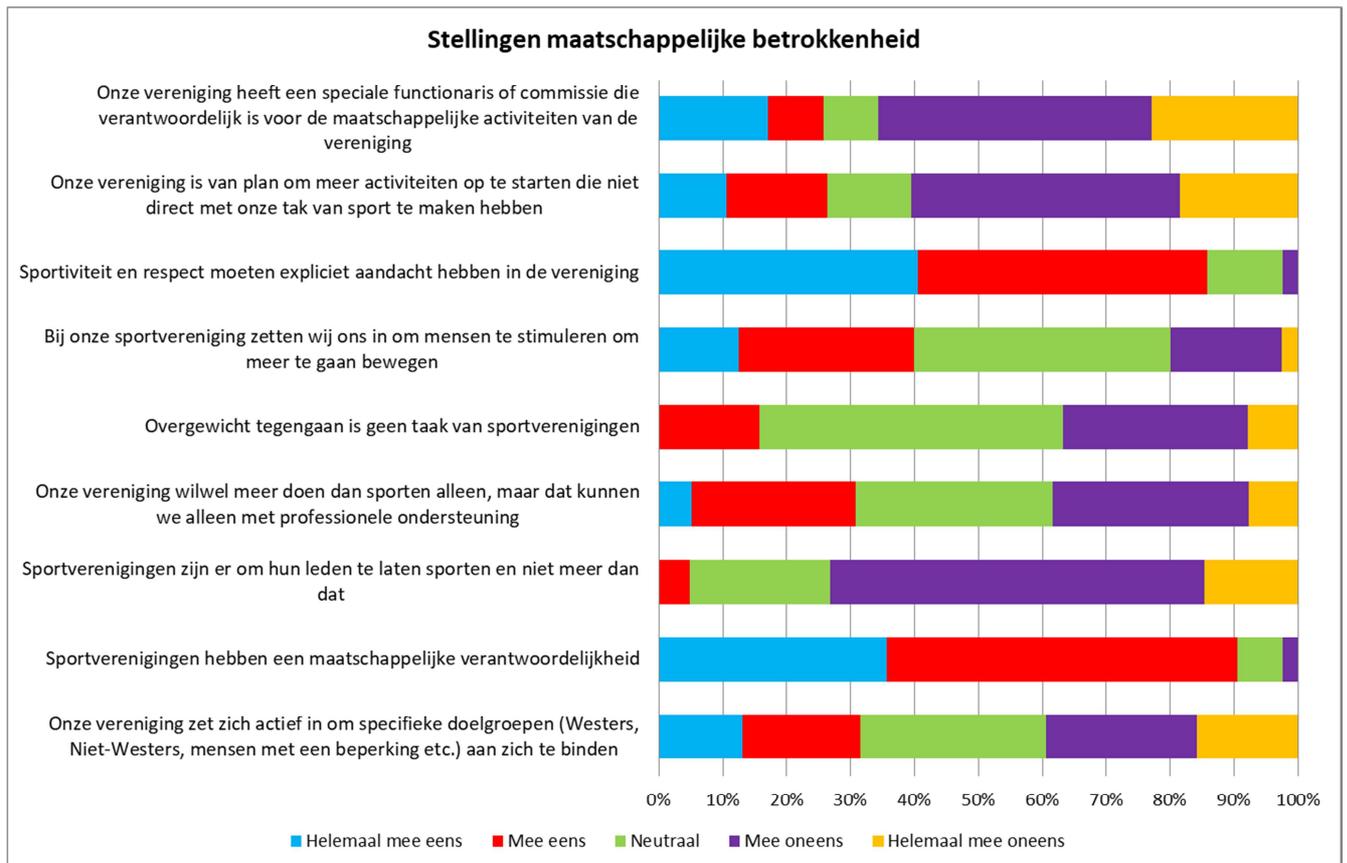
6.1 Doelgroepen

De sportverenigingen in Delft bedienen een brede groep mensen. Gevraagd is welke specifieke doelgroepen zij in hun ledenbestanden hebben. 70-plussers zijn in de meeste (35) verenigingen aanwezig. Mensen van niet-westerse herkomst treffen we bij 29 verenigingen aan. Tussen de categorieën is sprake van overlap. Onder mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zitten naar verwachting ook veel mensen met een Delftpas of vergelijkbaar.

6.2 Verantwoordelijkheid

In een aantal stellingen zijn de verenigingen bevestigd naar hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. In de grafiek hieronder zijn de resultaten weergegeven.

Uit de grafiek blijkt dat vrijwel alle sportverenigingen vinden dat zij een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben. Sportiviteit en respect zijn daarbij belangrijke thema's. De meeste verenigingen vinden ook dat zij er niet voor het sporten van hun leden alleen zijn. Toch is uit de antwoorden af te leiden dat de meeste verenigingen de beoefening van hun sport voorop stellen. Als het bijvoorbeeld gaat om de inzet op specifieke doelgroepen, stimuleren van bewegen of inzet tegen overgewicht, ziet een minderheid dit als belangrijk thema. Een klein aantal verenigingen heeft een functionaris die is belast met maatschappelijke activiteiten. Van de verenigingen vindt 30% dat ze professionele ondersteuning nodig hebben om meer te kunnen doen dan sporten alleen.

6.3 Samenwerking

39 van 43 responderende verenigingen in Delft hebben met één of meer andere organisaties samengewerkt. De meest genoemde partners zijn andere sportverenigingen (28x), scholen (20x) en de Sportraad van Delft (18x). Landelijk worden andere sportverenigingen en het onderwijs ook het meest genoemd.

7. Conclusies

Op basis van de resultaten van de zijn de belangrijkste resultaten uit de verenigingsmonitor 2018 samengevat.

- Het totale ledental is stabiel tot licht stijgend. Alleen kleine verenigingen vertonen een afname van het ledental, middelgrote verenigingen (100-300 leden) groeien het sterkst. De buitensportverenigingen zijn in het algemeen sterker gegroeid dan de binnensportverenigingen.
- De meeste verenigingen verwachten de komende jaren een stabiel ledental of trendmatige groei. Een groot deel van de verenigingen zijn zorgen over de ledenbinding en –werving. Toch zijn ze in het algemeen tevreden over de betrokkenheid van de leden.
- Er zijn iets meer verenigingen met onvoldoende vrijwilligers dan verenigingen met voldoende vrijwilligers. Het werven en behouden van vrijwilligers is voor ongeveer de helft van de verenigingen een knelpunt.
- De meeste verenigingen beschikken over een (al dan niet verouderd) beleidsplan of zijn ermee bezig. Ongeveer de helft van de verenigingen hebben daarbij specifieke plannen/doelstellingen op het gebied ledenwerving/-binding en vrijwilligers. Die thema's komen bij de knelpunten prominent naar voren.
- Financieel gaat het bij de meeste verenigingen goed en ze hebben ook een positief gevoel bij de nabije toekomst.
- Kansen zien de verenigingen voor verdere groei van het leden. Die kans hangt samen met de ontwikkelingen op accommodatiegebied en de ideeën die ze hebben om nieuwe doelgroepen te bedienen en andere activiteiten te ontwikkelen.
- Vrijwel alle verenigingen voelen zich maatschappelijk betrokken. Ze bieden activiteiten aan voor een veelheid van doelgroepen. Toch blijft sport als doel voorop staan. Slechts een klein deel zet bewust in op specifieke doelgroepen of maatschappelijke thema's.
- Als verenigingen ondersteuning nodig denken te hebben, vragen ze die vooral van hun sportbond. Het opstellen van een beleidsplan nemen ze meestal zelfstandig ter hand. De thema's waarvoor ze mogelijk ondersteuning wensen zijn vooral accommodatie, vrijwilligers, financiën/sponsorwerving en ledenwerving. Een ruime meerderheid van de verenigingen maakt geen gebruik van specifieke ondersteuningsinstanties. Van de verenigingen vindt 30% dat ze professionele ondersteuning nodig hebben om meer te kunnen doen dan sporten alleen.

Vragenlijst voor sportverenigingen

Sportverenigingen zijn van grote waarde voor Delft. Iedere Delftse sportvereniging levert wekelijks fantastische prestaties. Het belang van sportverenigingen is vastgelegd in het beleidskader 'Visie op Sport en Beweging'. Hierin is de ambitie uitgesproken dat Delft meer inwoners wil laten profiteren van de positieve effecten van (meer) sport of bewegen. Vitale 'open' verenigingen, die maatschappelijk actief zijn, spelen daarbij een cruciale rol.

Met circa 25.000 leden leveren de Delftse sportverenigingen een belangrijke bijdrage aan het stimuleren van sport- en beweegparticipatie. We signaleren echter ook een stagnatierugloop van het aantal leden bij de sportverenigingen. Dit vraagt bijvoorbeeld om een vitalisering van sportverenigingen, maar ook om nieuw sportaanbod en/of een verbreding van het sportaanbod.

Veel sportverenigingen beperken zich al niet louter tot de sport, maar vervullen een bredere maatschappelijke functie. In de eerder genoemde sportvisie is de ambitie uitgesproken om meer verenigingen te ondersteunen bij het organiseren van hun verenigingskracht en om die bredere maatschappelijke rol te pakken.

Binnen de gemeente is er dan ook behoefte aan inzicht in de vitaliteit van de sportverenigingen in Delft en de mate waarin zij een maatschappelijke functie vervullen. Deze vragenlijst heeft als doel om daar meer inzicht in te geven en om handvatten te krijgen voor de ondersteuning van de sportverenigingen. Wij vragen u de vragenlijst uiterlijk 7 september ingevuld en verzonden te hebben. De resultaten zullen op 19 september op een themabijeenkomst aan de verenigingen worden gepresenteerd.

1. Wat is de naam van uw vereniging?

2. Welke sport(en) kunnen bij uw vereniging worden beoefend?

Sport 1	<input type="text"/>
Sport 2	<input type="text"/>
Sport 3	<input type="text"/>
Sport 4	<input type="text"/>
Sport 5	<input type="text"/>

Leden

3. Deze vraag gaat over de ontwikkeling van het ledenaantal. U mag het aantal leden schatten als u dit niet exact weet. Wat was het ledenaantal (alleen actieve, sportende leden) bij aanvang van het jaar?

Op 1 januari 2014:

Op 1 januari 2016:

Op 1 januari 2018:

4. Wat is de huidige verdeling in leeftidsoopbouw van het aantal actieve, sportende leden?

aantal t/m 4 jaar:

5-9 jaar:

10-17 jaar:

18-24 jaar:

35-59 jaar:

60 jaar en ouder:

5. Heeft uw vereniging een wachtlijst?

Nee

Ja, voor de volgende categorie(en):

6. Wat is uw verwachting ten aanzien van het ledenaantal in 2021?

Het ledenaantal is gegroeid in 2021

Het ledenaantal is gelijk gebleven in 2021

Het ledenaantal is gedaald in 2021

Kunt u uw antwoord toelichten?

Vrijwilligers

10. Geef voor de onderstaande stellingen aan in hoeverre u het hiermee eens of oneens bent.

	Helemaal mee eens	Mee eens	Neutraal	Mee oneens	Helemaal mee oneens	Niet van toepassing
Orze vereniging heeft voldoende vrijwilligers	☐					
De functies van het dagelijks bestuur (voorzitter, secretaris, penningmeester) zijn vervuld.	☐					
De functies, taken en verantwoordelijkheden zijn voor alle vrijwilligers helder	☐					
Er bestaat een goede samenwerking tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen in de vereniging	☐					
De vrijwilligers doen het werk met veel plezier.	☐					
Er worden met regelmaat speciale activiteiten opgevoerd om nieuw vrijwillig kader te werven	☐					
Wij verzorgen cursussen, trainingen of informatiebijeenkomsten voor vrijwilligers om hun kennis of vaardigheden te vergroten.	☐					

Verenigingsbeleid

11. Beschikt uw vereniging over een actueel (niet ouder dan 4 jaar) algemeen beleidsplan voor het verenigingsbeleid?

- Nee
- Nee, maar dit is in ontwikkeling
- Ja, maar deze is ouder dan 4 jaar
- Ja

12. Op welk aandachtigebied heeft uw vereniging een plan, visie en/of doelstellingen?

☐ Normen en waarden	☐ Ledenwerving/-behoud
☐ Jeugdbeleid	☐ Topsportalentontwikkeling
☐ Sporttechnisch plan	☐ Maatschappelijke functie vereniging
☐ Vrijwilligersbeleid	☐ Communicatie
☐ Sponsoring	☐ Specifieke doelgroepen
☐ Accommodatie	☐ Geen van bovenstaande
☐ Anders, nl.:	

13. Heeft u ondersteuning ontvangen/gezocht bij het ontwikkelen van uw plannen?

- Nee
- Ja, we hebben ondersteuning ontvangen van de sportbond
- Ja, we hebben ondersteuning ontvangen van Haaglanden Beweeg (voorheen SEH)
- Ja, we hebben ondersteuning ontvangen van Team Sportservice Zuid-Holland
- Ja, andere ondersteuner, namelijk

Samenwerking en ondersteuning

19. Met welke organisaties/instaties heeft u het afgelopen jaar samengewerkt?

- Geen samenwerking
- Andere sportvereniging
- School
- Naschoolse opvang
- Buurt-/wijk-/welzijnsorganisaties
- Sportraad Delft
- Fysiotherapeut/huisarts/medische instelling
- Sportschool/fitnesscentrum
- Commerciële dienstverlener
- Jeugdorganisaties
- Zorgorganisatie
- Anders, nl.:

20. Indien u ondersteuning heeft ontvangen van één van de buurtsportcoaches of combinatiefunctionarissen, welk rapportcijfer (1 = laagste, 10 = hoogste) geeft u deze ondersteuning?

21. Op welke aspecten heeft uw vereniging de komende jaren mogelijk een ondersteuningsbehoefte?

☐ Opstellen toekomstvisie / beleidsplan	☐ Samenwerking met maatschappelijke partners
☐ Financieel beleid / administratie	☐ Werving en behoud vrijwilligers
☐ Werving sponsors / adverteerders	☐ Accommodatiezaken
☐ Communicatie en marketing	☐ Gezonde (sport)kantine
☐ Nieuw activiteiten aanbod	☐ Sporttechnische cursussen
☐ Ledenwerving	☐ Omgaan met Wet- en regelgeving
☐ Nieuwe doelgroepen en bijbehorende plannen per doelgroep	☐ (Sociale) veiligheid
☐ Anders, nl.:	

22. Van wie of hoe wilt u ondersteuning ontvangen?

☐ Sportbond	☐ Themanworkshops
☐ Sportraad Delft	☐ Portalwebsite
☐ Aanbod Team Sportservice Zuid Holland	☐ Verenigingsondersteuner Haaglanden Bewegt (vh. SEH)
☐ Anders, nl.:	

Hartelijk dank voor het invullen van deze vragenlijst. Klik op 'gereed' om de vragenlijst af te sluiten en te verzenden.

Bijlage 3: Aandachtspunten verenigingssport

De aandachtspunten kunnen als volgt worden getypeerd:

Ledenbehoud en –werving

Uit de verenigingsmonitor blijkt dat kleine verenigingen meer moeite hebben met het op peil houden van hun ledenbestand. Groei heeft de afgelopen jaren vooral plaatsgevonden bij verenigingen met meer dan 100 leden, en dan ook nog met name bij de buitensporten. Over de toekomst zijn de verenigingen matig optimistisch: 55% verwacht te stabiliseren, 30% verwacht groei en 15% (vooral de kleine clubs) verwacht (verdere) krimp.

Ruim twee derde van de verenigingen beschikken over al dan niet geactualiseerde beleidsplannen. Van hen besteden de meesten daarin aandacht aan ledenwerving- en behoud. Maar uit de monitor blijkt ook dat veel verenigingen niet direct zelfstandig daarmee aan de slag kunnen gaan. Het is één van de meest genoemde aspecten waarbij zij ondersteuning wensen. Het gaat dan om de beantwoording van vragen als ‘hoe bind ik mijn leden?’ of ‘hoe vergroot ik de betrokkenheid bij mijn leden?’. Maar ook over het in contact komen met potentiële doelgroepen.

Uit de gesprekken met verenigingsbestuurders zien dat zij tot bepaalde doelgroepen minder doordringen. In het bijzonder noemen zij lagere inkomensgroepen en migranten. Het Jeugdsportfonds biedt een helpende hand, maar toch blijven veel potentiële leden weg. Gewezen wordt op culturele verschillen; sommige sporten sluiten niet aan bij de cultuur van sommige groepen. Of de cultuur van de vereniging is veranderd door de komst van andere (lees allochtone) leden, met als gevolg dat autochtone leden elders gaan sporten. En die nieuwe groep is weer lastig vast en betrokken te houden. Of de afstand is te groot, reden om na te denken over verplaatsing naar een ander deel van de stad.

De verenigingen erkennen de problematiek en trachten ook daar het hoofd aan te bieden. Vaak zelfstandig, soms in samenwerking met andere partijen. Ze werken mee aan bijvoorbeeld schooltoernooien, clinics of wijkactiviteiten, dat laatste veelal na vragen vanuit Haaglanden Beweegt. Zichtbaarheid en naamsbekendheid zijn de motieven om eraan mee te doen, leden levert het amper op. De verenigingen hebben wisselende ervaringen met de buurtsportcoaches. Soms is er het gevoel dat de vereniging hen juist ondersteunt, door vrijwilligers/trainers te leveren voor activiteiten. Soms is de indruk dat buurtsportcoaches een sport of vereniging voortrekken. Daarnaast zijn de verbindende rol en samenwerking genoemd als succesfactoren, met als kanttekening dat Haaglanden Beweegt daar sterker op zou kunnen inzetten.

Ledenbehoud, leden betrokken houden en nieuwe leden werven zijn al met al lastig voor verenigingen. Verenigingen die dat goed voor elkaar hebben, wijzen vooral op het intern verbinden, mensen aanspreken, direct betrekken bij de verenigingsactiviteiten (welkom laten zijn, familiegevoel). Ze wijzen er ook op dat het vooral een interne aangelegenheid van de vereniging is. Wat voor vereniging wil je zijn, wie wil je als leden? Dat is volgens de gesproken clubs een kwestie van positie kiezen, maar wellicht ook van samenwerking. En dat is nog wel eens lastig waarbij ‘oud zeer’ en onderlinge cultuurverschillen nogal eens drempels opwerpen.

Vrijwilligersproblematiek

Het mag als bekend verondersteld worden dat (sport)verenigingen het werven en behouden van vrijwilligers doorgaans als een knelpunt ervaren. Door de betrokkenheid (ook van ouders) en de gedeelde passie voor een sport is er een uitstekende basis, maar het vinden, verbinden en inwerken van leden en vrijwilligers kost veel tijd en energie. Uit de vitaliteitsscan van Delft voor Elkaar (2017) blijkt dat 63% van de vrijwilligersorganisaties onvoldoende vrijwilligers heeft. Uit de verenigingsmonitor blijkt dat van de sportverenigingen 42% een vrijwilligerstekort heeft. Het is niet meer vanzelfsprekend dat (ouders van) leden zich inzetten voor de vereniging. De ouder die voorrijdt en het kind ‘dropt’ is helaas geen uitzondering meer. Een deel van de leden gedraagt

zich als consument en wil zich niet voor de vereniging inzetten. In de praktijk wordt bij veel verenigingen het meeste werk vaak gedragen door een beperkt aantal mensen. Ondanks de vaak tomeloze passie voor hun sport is ook de (draag)kracht van deze vrijwilligers begrensd.

Verenigingen kennen jaarlijks een flinke opgave om de vele en diverse functies in een vereniging vervuld te krijgen; van penningmeester, TC-lid, barmedewerkers, trainers tot leden van de sponsorcommissie. Het is niet alleen een kwantitatieve maar ook een kwalitatieve opgave, waarbij eisen vanuit wet- en regelgeving drempelverhogend werken om vrijwilligers incidenteel in te zetten. Verenigingen geven in gesprekken aan dat het steeds lastiger wordt om voor belangrijke sleutelfuncties binnen een sportvereniging vrijwilligers te vinden. De belangrijkste bestuursfuncties zijn bij de meeste sportverenigingen dan wel bezet (84% van de verenigingen, Verenigingsmonitor 2018), maar dat cijfer geeft niet aan hoeveel moeite het kost om dat voor elkaar te krijgen. In de vitaliteitsscan van Delft voor Elkaar staat het invullen van bestuursfuncties op nummer 1 in de top 5 van moeilijk in te vullen functies.

Toch heeft minder dan de helft van de verenigingen een vrijwilligersbeleid (Verenigingsmonitor 2018). Gevraagd naar de ondersteuningsbehoefte, is werving en behoud van vrijwilligers het meest genoemde thema (samen met accommodatie). In de vitaliteitsscan is staat werving van vrijwilligers op nummer 2 in de top 10 van gewenst scholingsaanbod, na fondswerving.

Veruit de meeste Delftse sportverenigingen bestaan louter uit vrijwilligers. Als een grote vereniging betaalde functies kent zoals een verenigingsmanager, dan ligt het zwaartepunt van deze functie op de ondersteuning van trainers en vrijwilligers. Maar ondanks de verschillen geven de verenigingen aan dat er behoefte is om hen breed te informeren en regelmatig kennis te delen op gedeelde thema's. Het vinden en vasthouden van enthousiaste én geschikte vrijwilligers heeft de aandacht van de verenigingen, maar blijft de grote uitdaging.

Accommodaties

Het accommodatieonderzoek uit 2016 geeft aan dat er op accommodatiegebied sprake is van tekorten: "Al met al is sprake van een enig structureel tekort (jaargebruik) bij het huidige aanbod aan binnensportaccommodaties en bij 2 gebruikers is sprake van een tekort gedurende een bepaalde periode." "Bij de buitensport geven 9 verenigingen aan behoefte te hebben aan uitbreiding." In de verenigingsmonitor geven enkele verenigingen aan niet te kunnen groeien omdat de accommodatie tekort schiet. Sommigen (m.n. hockey) hebben een wachtlijst. Gemiddeld geven de gebruikers voor de binnensportaccommodatie een rapportcijfer 6,4, voor de buitensportaccommodatie een 7,4.

Het gaat hier om het reguliere gebruik van de sportaccommodaties: trainingen en wedstrijden. Voor dit uitvoeringsprogramma zullen, wat het reguliere gebruik betreft, geen uitspraken worden gedaan. Het uitvoeringsplan gaat meer in op de randvoorwaarden en de gevolgen hiervan voor de accommodaties. Immers, de accommodatie is tegenwoordig meer. Multifunctioneel gebruiken van de accommodatie is de afgelopen jaren gestimuleerd (o.a. in het kader van maatschappelijk verantwoord verenigen (MVV). Uit de gesprekken blijkt dat verenigingen steeds meer inzien dat het zonde is als een accommodatie de helft van de tijd leegstaat. Inmiddels zijn er daarom talloze vormen van multifunctioneel gebruik: kinderopvang, onderdak voor start ups, plek voor huiswerkbegeleiding, etc.). De accommodatie is voor veel verenigingen dan ook een belangrijk beleidsthema, ook in dit opzicht. Er is behoefte aan ondersteuning bij accommodatiezaken. Het gaat dan bijv. om het begeleiden van verenigingen bij hun inzet om de bezettingsgraad te verhogen. Zo kampen binnensportverenigingen kampen met vraagstukken op het gebied van gebruik, beheer en onderhoud van de sportaccommodatie. Het mogelijk maken van professionele verenigings- of sportparkmanagers kan deze ondersteuningsbehoefte invullen. De sportpark/verenigingsmanager kan aanspreekpunt zijn en overdag met maatschappelijke partners activiteiten organiseren, inclusief het aantrekken van vrijwilligers.

Financiën

In financieel opzicht geven weinig verenigingen aan negatieve resultaten te boeken, al is hun aantal de afgelopen jaren wel toegenomen (Verenigingsmonitor 2018). Voor de komende jaren is ongeveer drie kwart van de verenigingen positief gestemd. Financiële aspecten komen bij de knelpunten weinig aan de orde. Een enkele vereniging noemt stijging van de kosten of betaalbaarheid van accommodaties als knelpunt. Sponsorwerving is een aspect waar veel verenigingen ondersteuning bij wensen.

Maatschappelijke rol

Het aanbieden van sportactiviteiten is de kerntaak van de sportverenigingen. Alleen al die taak vervullen zij vanuit maatschappelijke verantwoordelijkheid. De meeste verenigingen vinden ook dat zij er niet voor het sporten van hun leden alleen zijn. Maar een minderheid van de verenigingen is volgens de verenigingsmonitor bewust bezig met die bredere maatschappelijke betrokkenheid. Zoals het actief inzetten op het aanbieden van activiteiten aan bepaalde doelgroepen, bijdragen aan gezondheidsactiviteiten en meer bewegen of een specifiek beleid voor maatschappelijke betrokkenheid. Er zijn veel voorbeelden te noemen van activiteiten die verder gaan dan alleen trainingen en wedstrijden:

- Schooltoernooien;
- Groepen aangepaste sport
- Inschakelen sociale werkvoorziening bij onderhoudstaken
- Duurzaamheidsmaatregelen (zonnepanelen)
- Kinderopvang
- Huisvesten andere verenigingen
- Gezonde sportkantine

In veel gevallen gaat het om eigen initiatieven, afzonderlijke projecten. Een aantal verenigingen geeft aan dat het lastig is om de contacten te onderhouden, met als risico dat activiteiten dood bloeden.

In de diverse gesprekken komt verder naar voren dat verenigingen bereid zijn om meer op breed maatschappelijk gebied aan te pakken. Daarvoor benoemen zij een aantal kritische succesfactoren:

- Veilige omgeving – sportiviteit en respect
- Veilige accommodatie en materialen
- Financiële gezondheid – niet alleen van de verenigingen zelf, maar ook door cofinanciering vanuit partners en gemeente
- Beschikbaarheid vrijwilligers overdag
- Bereikbaarheid (voor doelgroepen)
- Meer samenwerking en verbinding

Ondersteuning

Met name het laatste aspect kwam in de gesprekken vaak aan bod. De roep om ondersteuning bij het leggen van verbindingen tussen sportverenigingen en de omgeving (buurt, andere organisaties en sectoren) is veel gehoord. Er is behoefte aan meer kennisdeling en –overdracht over aanpakken van specifieke knelpunten/uitdagingen. Daarvoor is volgens de verenigingen betere communicatie nodig tussen de verenigingen, de gemeente, Haaglanden Beweegt en de Sportraad.

De roep om ondersteuning wordt beaamd door Haaglanden Beweegt. Haaglanden Beweegt steekt veel energie in de brede welzijnsopdracht en brengt daar een groot deel van de buurtsportcoachcapaciteit in onder. Voor ondersteuning van verenigingen (in het bijzonder op beleidsmatig gebied) is daarom geringe capaciteit beschikbaar. Haaglanden Beweegt kon niet specifiek aangeven hoeveel capaciteit dat momenteel is.

Bijlage 4: Verslagen themabijeenkomst en klankbordgroepen

A: Verslag Themabijeenkomst Sport 19 september 2018

Op 19 september heeft u de themabijeenkomst Sport bijgewoond. Op deze themabijeenkomst hebben we met elkaar gediscussieerd over het sportbeleid. Meer bepaald: waarop moeten we als gemeente Delft, met elkaar de komende jaren concreet op inzetten. De discussie hebben we gevoerd aan drie thematafels:

- Verenigingsondersteuning
- Sportstimulering en sportinnovatie
- Sport en sociaal domein

Hieronder treft u per thematafel de belangrijkste opbrengst aan.

Resultaten Thematafels 'Verenigingsondersteuning'

Ronde 1: Wat gebeurt er al allemaal op dit gebied?

Sportverenigingen kunnen bij meerdere partners een beroep doen op ondersteuning.

Vanuit Sportbonden:

- Ondersteuning in de (leden)administratie
- Ondersteuning op sporttechnisch vlak (materialen, arbiters, wedstrijdleiders, docenten...)
- Deskundigheidbevordering (vooral gericht op het bestuur in de vorm van cursussen)

Vanuit Delft voor Elkaar:

- Vrijwilligersondersteuning
- Sporten voor mensen met een beperking (beweegcoach)
- Buurtsportcoaches:
  - rol buurtsportcoach richting sportverenigingen is verkleind.
  - capaciteit voor verenigingsondersteuning is teruggelopen; nu +/- 0,5 fte.
  - De sportverenigingen zien vooral een taak weggelegd voor de buurtsportcoaches bij:
    - aanwas van nieuwe leden (waaronder het Jeugdsportfonds)
    - organiseren van wijkactiviteiten (aanwas leden)
    - vrijwilligers
    - scheidsrechters (in minder mate)

Vanuit de Gemeente (afgezien van subsidiering Delft voor Elkaar):

- Vrijwel geen ondersteuningsaanbod. Hier is ook niet altijd vraag naar vanuit verenigingen
- Ondersteuningsvraag zit hoofdzakelijk op accommodatievlak
- Verstrekken van vergunningen voor evenementen in de openbare ruimte.

Vanuit Sportraad van Delft:

- Kennisdeling en netwerkvorming
- Organisatorische ondersteuning gericht op het bestuur
- Niet alle Delftse sportverenigingen maken gebruik van het aanbod of zijn hiermee bekend

Ronde 2: Wat kan / moet beter op dit terrein?

Er wordt onderscheid gemaakt tussen ondersteuning in de ontwikkeling richting een vitale vereniging en de ontwikkeling naar een breed maatschappelijk betrokken vereniging.

Vitale verenigingen:

- Ondersteuning gericht op professionalisering (o.a. wet- en regelgeving; AGV + Sportbesluit, privatisering – inzicht in financiële gevolgen daarvan)
- Centraal punt voor ondersteuningsvragen. Waar (loket) kunnen verenigingen terecht met een ondersteuningsvraag?
- Ondersteuning bij het betrekken van de buurt/invullen wijkfunctie (→ wellicht kan buurtsportcoach hier een rol in spelen?) om:
  - Meer leden aan te trekken en/of mensen 'gewoon' in beweging te krijgen.
  - De accommodatie meer multifunctioneel in te zetten voor verschillende wijk gerelateerde activiteiten.
- Ondersteuning in het verbeteren van de vindbaarheid van de verenigingen (bewegwijzering)
- Begeleiding bij vrijwillige inzet (naar werk trajecten)
- Ondersteuning bij het verhogen van de kwaliteit van vrijwilligers (in relatie tot het voorgaande punt, maar ook in relatie met andere zorgtaken)
- De verenigingen zien meer mogelijkheden voor de verenigingspas. Men zou graag zien dat inwoners die deze pas gebruiken ook daadwerkelijk gratis – tijdelijk – kunnen aansluiten bij sportverenigingen.

Breed maatschappelijk betrokken vereniging (meer dan traditionele verenigingssport):

- Ondersteuning bij het leggen van verbinding tussen sportverenigingen en de omgeving (buurt), maar ook met andere organisaties en sectoren).
- Het invullen van de brede maatschappelijke betrokkenheid door gericht aanbod voor specifieke doelgroepen vraagt vaak ook om financiële middelen.
- Kennisdeling en –overdracht over aanpakken van specifieke knelpunten/uitdagingen (trainingen?)
- Ondersteuning bij het breder inzetten van de accommodaties (multifunctioneel gebruik).
- Soms tegenstrijdigheid: een vereniging probeert invulling te geven aan het beleid van de Gemeente Delft en de accommodatie ook buiten de wedstrijden en trainingen te benutten met bijvoorbeeld een BSO en tegelijkertijd ervaren zij dat dit bij de onderhoudsmedewerkers van diezelfde gemeente tot irritatie leidt omdat zij niet op ieder gewenst moment het onderhoud kunnen uitvoeren.

Ronde 3: Wie zijn (samen) aan zet?

Gemeente en verenigingsbesturen zijn gezamenlijk aan zet:

- Regierol van de gemeente. In die rol moet de gemeente wel voor ogen houden dat het sportverenigingen zijn die als kernactiviteit het faciliteren van sport hebben en dit op een vrijwilligersbasis geënte structuur doen.
- Vernieuwing van het bestuur is de komende jaren een belangrijke uitdaging
- Verenigingen kunnen dit niet alleen. De 30+ doelgroep vergt een andere aanpak.
- Er is behoefte aan ondersteuning (kennisdeling/best practices) vanuit de gemeente en Sportraad van Delft.
- Aanvullend kan de gemeente eisen stellen waar sportverenigingen aan moeten voldoen. De aanwezigen zijn er niet over uit of de gemeente zo'n 'harde lijn' moet voeren.
- Een mildere variant is een vorm van organisatie advies, eventueel in combinatie met een predicaat.
- Daarnaast wordt monitoring van de verenigingsvraagstukken door de gemeente als relevant beschouwd.

Andere vragen die aan bod komen, maar gezien de tijd niet beantwoord kunnen worden zijn:

- Waar is NOC*NSF in dit verhaal is? Welke rol hebben zij?
- Welke mogelijkheden biedt de TU en haar studenten?
- Er is behoefte aan een intermediair tussen de sport en andere sectoren. Waar zou deze functie belegd moeten worden?
- Er is bij diverse verenigingen bereidheid om meer taken te doen maar dan moet er ook duidelijkheid zijn wat er verwacht worden en – minstens zo belangrijk – er ook een zekere mate van wederkerigheid zijn (“Whats’s in it for me?”)

Resultaten Thematafels ‘Sportontwikkeling en -innovatie’

Ronde 1: Wat gebeurt er al allemaal op dit gebied?

Verenigingen proberen op verschillende wijzen het sportaanbod aan te passen voor (nieuwe) doelgroepen en andere behoeftes/wensen van leden. Dit gaat voor een deel ook in samenwerking met andere partijen, zoals bijvoorbeeld het onderwijs en Delft voor Elkaar. Voorbeelden zijn:

- Buurtsportvereniging en schoolsporten (schoolvoetbal, schoolvolleybal etc.).
- Veel clinics op basisscholen (deels ism Delft voor Elkaar) → effect onduidelijk
- Schoolsporttoernooien (meestal ism Delft voor Elkaar) → effect onduidelijk
- Sportkennismaking bij bedrijven (eigen initiatief, bijv rugby)
- Wijkspportaanbod via Werkse
- Aandacht voor opleiden van eigen kader
- ‘Ladies Only’ (was goed, helaas gestopt)
- Accommodatie ter beschikking stellen voor andere sporten
  - Cricket
  - Inline en frisbee (TU-studenten)
  - Wandel- en hardloopgroepen
- Specifiek aanbod voor bepaalde doelgroepen:
  - Wandelgroepen +50 en valpreventie
  - Peuterpret
  - Alleen jij bepaalt
  - Vrouwenvoetbal
  - Australian Football

Gewenst:

- Betere spreiding van voorzieningen; uitbreiding van Delft aan ‘verkeerde’ kant
- Effectiever armoedebeleid (bereikt vaak niet de minst draagkrachtigen)
- Uitbreiding en betere spreiding van het sportaanbod
- Aansluiting studentensport- op burgersportverenigingen
- Professionals overdag: Sportparkbeheerders of Verenigingsmanagers

Ronde 2: Wat kan / moet beter op dit terrein?

- Meer en betere accommodaties
- Betere / brede communicatie om het aanbod op elkaar af te stemmen
- Dichtbij sporten vergt betere spreiding van voorzieningen
- In de wijk ook andere faciliteiten benutten om te sporten
- Meer verbinding naar buiten (ontsluiting van de stad)
- Integraal beleid vanuit gemeente: bijv. sport in de Woonvisie
- Ketensamenwerking met zorg en onderwijs als ‘vindplaatsen’
- Samenwerking en kennisdelen met de TU
- Samenwerking tussen sportclubs intensiveren in combinatie met kennisinstituten
- Best practices met elkaar delen (sportraad / gemeente)
- Aanbod voor ‘leven lang sporten’ opstellen

- Accommodaties moeten meer flexibel zijn (aanpassen op veranderende behoeftes) en hierin ook de verenigingen betrekken
- Verjongen van sportbesturen: meer betrekken van jongere leden met nieuwe ideeën voor de sport (wat willen zij?)

Ronde 3: Wie zijn (samen) aan zet?

- Natuurlijk de sport zelf (zie boven voor randvoorwaarden)
- Vervolgens is het aan de verenigingen om hier wat mee te gaan doen, bijvoorbeeld met ondersteuning vanuit de sportbonden.
- Eerstelijns zorg: signaleren + verwijzen (netwerk van contactpersonen opbouwen)
- Onderwijs: stimuleren + verwijzen (m.n. Speciaal Onderwijs / MBO / TU ?)
- Bonden bij het ontwikkelen van nieuwe PMC's (PMC = Product-Markt-Combinaties)
- Gemeente moet huidige regierol verlaten en zelf keuzes maken
- Gemeente is nodig voor het faciliteren van VO, bereiken van spec. Doelgroepen en bijv. inrichting van de openbare ruimte
- Delft voor Elkaar / Haaglanden Beweegt: herijking huidige inzet VO
- MFA's (Multi Functionele Accommodaties) + fitness
- Samenwerking met omringende gemeenten

Resultaten Thematafels Sociaal Domein

Ronde 1: wat gebeurt er allemaal op dit vlak in Delft?

- Sport is een opvang van kinderen
- Sport stimuleert de ontwikkeling van kinderen
- Sport houdt jeugd van de straat (hierdoor minder overlast)
- Sport voor bijzondere doelgroepen:
  - recreatief aanbod voor 35-50 jarigen,
  - 55+ aanbod,
  - G-teams
  - Sport kinderen praktijkschool
- Sport biedt vrijwilligerswerk, dit is verbindend
  - Studenten zijn nog onvoldoende verbonden met reguliere sportverenigingen

Ronde 2: Wat kan beter op het terrein van samenwerking met sociaal domein?

- Samenwerking tussen scholen verenigingen en buurtsportcoaches kan beter
  - Organiseer meer beweegactiviteiten voor kinderen in bijv. de pauzes
  - Uitdagend zwemonderwijs
- Vraag en aanbod bij elkaar brengen tussen verenigingen en sociaal domein
  - Een Delftse Uitdaging Sport
- Professionalisering van de verbinding tussen sociaal domein en verenigingen

Ronde 3: Wie zijn er op dit terrein in Delft samen aan zet?

- Maak een sociale kaart zodat verenigingen kunnen vinden waar men moet zijn?
  - Zowel juridische ondersteuning als contacten sociaal domein
  - Punt: up to date houden
- Sportverenigingen betrekken bij preventieve gezondheidszorg
  - Voer regie op dit thema om verbinding en versnelling te krijgen
- Sportverenigingen hebben veel aanbod
  - Begeleiding en vervoer bijzondere groepen is weg waardoor dit aanbod niet toegankelijk is

B: Verslag klankbordgroep Vitalisering Verenigingen, 1 november 2018

Aanwezigen:

• Pieter van Veen	Vitesse Delft
• Wim Makaske	Fortuna
• Frank Engering	Ring Pass
• Wouter van der Wal	Badminton Delft
• Dirk Wils	DvE/Haaglanden Beweegt
• Sjors Grasman	DvE/Haaglanden Beweegt
• Peter Puik	gemeente Delft
• Sandra Meeuwsen	extern adviseur; voorzitter en verslag

Na een korte terugblik op de resultaten van de Verenigingsmonitor en de Themabijeenkomst op 19 sept, is gediscussieerd naar aanleiding van de volgende drie vragen:

1. Wat is de volgende stap in de ontwikkeling van sportverenigingen in Delft?
2. Welke (vorm van) ondersteuning is nodig om verenigingen te vitaliseren?
3. Welke concrete acties moeten daartoe ondernomen worden?

Vraag 1

- De volgende stap voor de Delftse verenigingen bestaat uit samenwerking en professionalisering: het combineren van activiteiten om de 'lastiger' te vinden doelgroepen te bereiken (bijvoorbeeld allochtonen, studenten, G-teams). Daartoe zouden verenigingen op hetzelfde park of complex moeten willen samenwerken. Dit gaat echter niet vanzelf, dus van de gemeente wordt een rol als aanjager / verbinder verwacht. Vanuit een goed inzicht in waar welk aanbod gewenst is (spreidingsplan). En niet alleen als verenigingen ten onder dreigen te gaan, maar juist al als ze sterk zijn.
- Hoewel het verenigingsmodel nog steeds een krachtig instrument is om mensen te binden, zijn aanvullende organisatievormen gewenst om de zwakkere clubs te ondersteunen en de krachten te bundelen. Zoals een beheersstichting of koepel / coöperatie van verenigingen. Deze kan ook dienen als (materieel) werkgever voor professionele krachten ten dienste van de vrijwilligers binnen de aangesloten verenigingen, bijv een sportparkmanager.

Vraag 2

- Er is ondersteuning gewenst op het gebied van accommodaties; gaat het dan om het begeleiden van verenigingen bij hun inzet om de bezettingsgraad te verhogen ('24/6'). De binnensportverenigingen kampen met vraagstukken op het gebied van gebruik, beheer en onderhoud van de sportaccommodatie. Het mogelijk maken van professionele verenigings- of sportparkmanagers kan deze ondersteuningsbehoefte invullen. De sportpark/verenigingsmanager kan aanspreekpunt zijn en overdag met maatschappelijke partners activiteiten organiseren, inclusief het aantrekken van vrijwilligers.
- Een andere ondersteuningsbehoefte bij verenigingen betreft het helpen ontwikkelen van nieuwe PMC's (Product-Markt-Combinaties), zodat verenigingen een aantrekkelijk aanbod kunnen bieden aan niet-leden / andere doelgroepen. De inclusie van (niet-) westerse migranten binnen traditionele (voetbal-)verenigingen is hier een urgent voorbeeld van. Daarnaast is het mogelijk maken van 'Een leven lang sporten' een ambitie waarbij verenigingen hulp nodig hebben.

- Verenigingen kunnen een 'Business Plan' voor de komende vijf jaar maken. Zodat ze gericht na gaan denken over de veranderingen binnen de samenleving en hoe hun vereniging daarop in kan spelen. Maar ook vragen als: hoe kun je de groei/krimp bijbenen als vrijwilligersorganisatie? Of het verbeteren van de financiële situatie. (actueel met het wegvallen van de BTW-vrijstelling) Hier is zeker ook ondersteuning bij nodig! Mogelijk zouden TU-studenten hier een mooie rol bij kunnen spelen (stage of afstudeeropdracht).
- Mogelijk maken van cursussen op het gebied van vrijwilligersbeleid (werving en behoud), wet- en regelgeving, deskundigheidsbevordering etc. (Evt. via Sportservice Zuid-Holland of bonden.)
- Een laatste belangrijk aspect is het verbeteren van de communicatie tussen verenigingen, en de communicatie vanuit / tussen de gemeente, Haaglanden Beweegt en de Sportraad. Er is nu te veel ruis en een eenduidig aanspreekpunt ('loket') wordt node gemist.

Vraag 3

- Segmentatie verenigingen: intake van elke afzonderlijke vereniging, categoriseren van verenigingen binnen bepaalde clusters, ontwikkelen van passend aanbod per cluster.
- Herijking bestaande ondersteuningsinzet vanuit de lokale partners, zoals Haaglanden Beweegt, de Sportraad Delft en de gemeente zelf.
- Uitwerken van kansrijke samenwerkings- c.q. fusiescenario's voor verenigingen, bijv per tak van sport of per sportpark / -hal.

B: Verslag klankbordgroep Sportstimulering en -innovatie, 31 oktober 2018

Aanwezigen:

- Natasja de Vroome DvE/Haaglanden Beweegt
- Jacqueline Schriel DHC Hudito
- Paul de Bree SV DHL
- Jaap Meijer Sportraad van Delft
- Pieter van Veen Vitesse Delft
- Paula Boom Gemeente Delft
- Frans Rinsema adviseur/onderzoeker (voorzitter en verslag)

De vragen

Er is gediscussieerd aan de hand van de volgende drie vragen:

1. Welke doelgroepen zijn belangrijk? Hoe bereiken we de juiste doelgroepen?
2. Hoe versterken we daarbij de samenwerking? Wie moeten meer gaan samenwerken?
3. Welke activiteiten ontbreken in Delft en moeten de komende jaren (door)ontwikkeld worden?

Vraag 1

- Doel is iedereen te laten sporten en hier moet het aanbod bij aansluiten. Op basis van de vraag in de wijk/vraag van inwoners kan het aanbod worden gecreëerd (indien mogelijk). Het gaat dan ook om het samenbrengen van vraag en aanbod.
- Alle doelgroepen zijn belangrijk. Er zijn verschillen per wijk, en ook in de tijd kan het variëren waar je prioriteit legt. Natuurlijk is er onderscheid te maken in doelgroepen op basis van bijv. leeftijd, afkomst en sociale of economische situatie. Belangrijk is vooral dat gesignaleerd wordt dat in een bepaalde wijk een groep structureel achterblijft in sport en bewegen of juist het aanbod niet vindt.

Vraag 2

- Verenigingen zijn bereid om zich organisatorisch en facilitair meer open te stellen en willen meer samenwerken met het maatschappelijk veld. Maar dat heeft wel organisatorische gevolgen die de verenigingen niet 100% zelf kunnen dragen.
- De medewerking van verenigingen is mede afhankelijk van de ondersteuning die ze krijgen en de faciliteiten/budgetten. Niet alle verenigingen kunnen of willen meedoen. De gemeente mag wat dat betreft duidelijk kiezen voor de verenigingen die wel willen. Daarbij moeten aspecten als vrijwilligersproblematiek, accommodatie in het oog worden gehouden.
- De gemeente mag sterk de richting aangeven, bijvoorbeeld door in de organisatie de verenigingen een rol toe te schrijven. De gemeente mag ook van verenigingen een maatschappelijke prestatie verwachten, mits daar ook faciliteiten tegenover staan, bijv. in de vorm van accommodaties, ondersteuning of budget. Niet alle verenigingen kunnen of willen meedoen. De gemeente mag wat dat betreft duidelijk kiezen voor de verenigingen die wel willen en kunnen.
- Samenwerking met TU en studentenverenigingen is nog zeer beperkt. Hopelijk brengt het convenant hier verandering in.
- Er is behoefte aan meer uitwisseling van kennis tussen Haaglanden Beweegt, Sportraad van Delft. Betere afstemming van agenda's (bijv. t.a.v. bijeenkomsten, symposia) en benadering van doelgroepen is nodig.

Vraag 3

- De buurtsportvereniging als samenwerkingsverband wordt gewaardeerd. De verenigingen zouden daarin meer mee kunnen doen, nu gebeurt dat te weinig. Daarvoor moeten de verenigingen meer samenwerking zoeken en daarbij ondersteund worden. Maak wel een duidelijk onderscheid: de buurtsportvereniging moet vooral de jeugd bedienen met beperkte of geen middelen, voor wie zelfs het jeugdsportfonds geen soelaas biedt.
- Een mogelijkheid om doelgroepen te kunnen bereiken is een wijkaanpak, naar voorbeeld van de wijkteams. De buurtsportcoach kan hierin een centrale rol vervullen: verbinden van aanbod (in het bijzonder de verenigingen) en organisaties die de doelgroep vertegenwoordigen. Een dergelijke centrale figuur kan de keten beheren en in stand houden.
- Het traditionele lidmaatschap + contributie concept spreekt bepaalde groepen minder aan. Jongeren die aan activiteiten van jongerencentra meedoen, zijn gewend niets te betalen. Hoe kun je hen dan binnenhalen? Wellicht kan de Delftpas daar een rol bij spelen. Maar je moet er ook voor durven kiezen om die groep te bedienen en daar budget en faciliteiten voor vrij te maken.
- De jeugd richt zich op andere, nieuwe sportvormen. Verenigingen springen hier onvoldoende op in. Zij zullen hun oude verdienmodel moeten durven verlaten om hierop in te kunnen spelen.
- Andere mogelijkheden om te vernieuwen, bijv. het bedienen van de vrije sporter en recreanten (kano-/fietsverhuur, horeca open, ...) zouden meer benut kunnen worden. Maar dan moet de regelgeving daarin meegaan.

C: Verslag klankbordgroep Sport in het Sociaal Domein, 15 oktober 2018

Aanwezigen:

• Luthmarnick Maria	DvE/haaglanden beweegt
• Ghita Benjelloun	Dames Vitaal
• Dick de Leeuw	Bridgeclub ODD
• Yavuz Ozkuzugudenli	Turkse culturele vereniging
• Frank Engering	Ring Pass Delft
• Caroline Gautier	AV de Koplopers
• Bruun vd Steuijt	AV de Koplopers /Fortuna
• Hafida Azouagh	Gemeente Delft
• Frans Alebregtse	Zwembad Kerkpolder
• Anita van der Stap	Gemeente Delft
• Frans Rinsema	adviseur/onderzoeker (voorzitter en verslag)

Algemeen

- Sportverenigingen organiseren activiteiten met name gericht vanuit de doelstelling van de eigen vereniging of worden benaderd om mee te doen met een bepaalde activiteit. Er is geen gemeenschappelijke doelstelling waarin sportverenigingen samenwerken om die voor Delft te bereiken. Ze willen wellicht (nog) meer voor het sociaal domein betekenen. Daarbij meteen opgemerkt dat alles tijd/ capaciteit kost en binnen sportverenigingen op vrijwillige inzet wordt gedraaid.
- Er is behoefte aan mensen die bredere verbindingen leggen tussen de scholen en hun besturen, sportverenigingen, buurtsportcoaches en mensen die niet bewegen of meer zouden kunnen bewegen; Als voorbeeld wordt een “life-coach” genoemd.

Knelpunten

- Er zijn veel initiatieven, maar de borging is daarbij een knelpunt. Zolang alle partijen er (professionele) menskracht en geld in blijven steken, loopt het. Verdwijnt er een schakel, neemt het aantal deelnemers af en verwatert het. Een ketenaanpak wordt gemist: bijv. voorlichting op scholen – kennismaken met sport – kennismaken met verenigingen – mensen uitnodigen bij een vereniging – gastvrij ontvangen etc.
- Verenigingen ervaren dat het bereiken van bepaalde groepen mensen lastig is. En als het eenmaal gelukt is, is het lastig om ze vast te houden. Een exit-onderzoek kan de vraag beantwoorden waarom mensen stoppen..
- Projecten zijn soms te doelgroepgericht. Gekeken wordt naar alle aspecten van een doelgroep, maar de omgeving en de partners en hun belangen en behoeften verdwijnen daarbij uit zicht.
- Verenigingen hebben vaak het belang om meer leden uit een project te halen – wat levert het op? Terwijl dat vaak of juist niet het doel van een project in het sociaal domein is.

Oplossingsrichtingen

Wat kunnen verenigingen zelf doen?

- De sfeer in de vereniging is bepalend of mensen zich wel welkom voelen of thuis voelen bij een club. Zo is het eerste contact heel bepalend voor het vervolg. Zorg ervoor dat mensen welkom zijn.
- Collectieve aanpak, dus met meer verenigingen samen:

- Meer samenwerken bijv. in het kennismaken met sporten (in het bijzonder de jeugd), maar ook in het begeleiden van leden die iets anders willen. Wat stopt bij de een, kan doorgaan bij de ander.
- In het ondernemersfonds wordt ook met elkaar samengewerkt om tot betere resultaten te komen. Misschien is eenzelfde soort aanpak ook binnen de sport mogelijk.
- Neem de bijvangst van meer leden mee. Deelnemers aan een project voor arbeidsre-integratie hoeven niet per sé lid te worden. Betrek wel hun omgeving (gezin, familie) erbij. Laat ze ervaren wat sporten bij een vereniging betekent. Bijvangst kan ook betekenen dat deelnemers een trainers- of andere opleiding volgen en hun kennis bij verenigingen kunnen inzetten. Maar nodig ook mensen uit die via een traject werk vinden om te blijven sporten bij de vereniging. Kijk of initiatieven die individuele verenigingen nemen ook kansen bieden voor andere verenigingen. Bijvoorbeeld het leerwerkbedrijf voor sportcoaches bij Ringpass kan wellicht ook coaches opleiden voor andere verenigingen of de afspraken die Hudito maakt met de reclassering over beheer van de velden zou ook bij andere verenigingen toegepast kunnen worden. Je hebt een vehicle nodig om de goede voorbeelden te verbreden.
- Profileren bij groepen die je nu niet in beeld hebt. Als voorbeeld wordt On stage genoemd. Hier kan een vereniging zichzelf profileren (als werkgever), nieuwe leden vinden.

Wat kan de gemeente doen?

- De gemeente kan de rol van regievoerder op zich kunnen nemen en is daarnaast partner in de uitvoering. De gemeente heeft overall beeld, kan slimme verbindingen maken, kan vraag en aanbod bij elkaar brengen of dit faciliteren. Zij mag (soms) harde keuzes maken, richting bepalen.
- Wijkgericht werken. Maak gebruik van mogelijkheden die in de wijk aanwezig zijn:
  - Geef (opinie)leiders binnen een doelgroep/gemeenschap een rol. Zorg voor ambassadeurschap. Delegeer ook verantwoordelijkheid.
  - Wat speelt er in een wijk, wie zijn de spelers, waar liggen de behoeften?
  - Niet alleen kijken naar doelgroep en sportvereniging. Ook culturele verenigingen, (wijk)ondernemersverenigingen, lokale kamer/veiligheidshuis, wijkteam, ... (ketenaanpak)
- Zorg ervoor dat:
  - er een sociale kaart komt, zodat verenigingen kunnen zien wie welke ondersteuning bij welk thema kan bieden. Zorg bijv. voor ondersteuning bij de werving van nieuwe leden, juridische ondersteuning.
  - initiatieven in beeld/ bekend zijn. Bij het wegvallen van een partij valt soms de hele activiteit weg.